

Dette er en anonymiseret udgave af en afgørelse truffet i en konkret sag i henhold til regler i graveloven. Afgørelsen er ikke generelt gældende og kan ikke bruges til at opnå adgang til gravning andre steder. Ved problemer med graveadgang på privat grund med henblik på etablering af bredbånd kan udbydere af bredbånd overveje, om de kan sende en anmodning til grundejer efter gravelovens § 9 j, stk. 2. Når en anmodning ikke imødekommes, kan der være klageadgang til Energistyrelsen, hvilket evt. kan starte en lignende sag som den, der førte til denne afgørelse. Da Energistyrelsen skal vurdere hver sag konkret, er denne afgørelse ikke udtryk for, at klager altid vil få medhold. Bestemmelserne anvendt i denne afgørelse gælder ikke for andre forsyningsarter så som el, vand, gas m.v.

Kontor/afdeling
Center for Tele

Dato
23. september 2021

J nr. [sagsnummer]

[Initialer]

[Vejejer]
[Vejnavn og husnummer A]
[Postnummer og by A]

Cc: [Klager]
Att.: [Navn]
[Vejnavn og husnummer C]
[Postnummer og by A]

Cc: [Ejer af matr. nr. X]
[Vejnavn og husnummer B]
[Postnummer og by A]

Afgørelse om [Klager]s adgang til at etablere højhastighedsnet frem til en bygnings adgangspunkt på [Vejnavn og husnummer B], [Postnummer og by A]

1 – Sagsresumé

Energistyrelsen modtog den 6. august 2020 en klage fra [Klager] (klager) på vegne af [Klagers datterselskab] vedrørende adgang til at nedgrave bredbåndsinfrastruktur på en privat fællesvej på Deres ejendom, [Vejnavn og husnummer A], matr.nr. [Y], [stednavn], [Postnummer og by A] (herefter "matr.nr. [Y]"), med henblik på at etablere et højhastighedsnet frem til et adgangspunkt på adressen [Vejnavn og husnummer B], matr.nr. [X], [stednavne], [Postnummer og by A] (herefter "matr.nr. [X]"). [Klager] oplyste, at De ikke ønsker at imødekomme [Klagers datterselskab]s anmodning om at nedgrave bredbåndsinfrastrukturen på Deres ejendom, matr.nr. [Y]. Energistyrelsen har behandlet klagen efter graveloven.¹

I medfør af forvaltningslovens § 19 foretog Energistyrelsen den 8. oktober 2020 en partshøring af [Klager], Dem selv og [Ejer af matr. nr. X] (herefter "ejereren af matr.nr. [X]") med frist den 6. november 2020. Under partshøringen indgav De en anmodning om aktindsigt i sagen samt tid til at gennemgå sagens materiale. På den baggrund forlængede Energistyrelsen den 29. oktober 2020 partshøringsfristen til den 16. november 2020. Energistyrelsen modtog inden denne frist høringssvar fra Dem selv og [Ejer af matr. nr. X], som indgik i Energistirelsens videre behandling af sagen. Energistyrelsen sendte herefter den 16. juni 2021 et udkast til

Energistyrelsen

Carsten Niebuhrs Gade 43
1577 København V

Niels Bohrs Vej 8
6700 Esbjerg

T: +45 3392 6700
E: ens@ens.dk

www.ens.dk

¹ Lov om graveadgang, etablering og udnyttelse af infrastruktur til telekommunikationsformål samt udnyttelse af infrastruktur på tværs af forsyningssektorer m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 845 af 21. august 2019. <https://www.retsinformation.dk/eli/ltta/2019/845>

afgørelse i partshøring hos parterne med frist for bemærkninger den 9. august 2021. Energistyrelsen modtog telefoniske tilbagemeldinger fra [Klager] og [Ejer af matr. nr. X], og fra Dem selv, som er indarbejdet i afgørelsen.

2 – Energistyrelsens afgørelse med vilkår

Energistyrelsen træffer hermed afgørelse om, at De, [Vejejer], der er ejer af ejendommen matr.nr. [Y], senest to måneder efter datoen for denne afgørelse skal give [Klagers datterselskab] og dennes underleverandører adgang til at etablere et højhastighedsnet til elektronisk kommunikation (herefter også "ledningen") frem til et adgangspunkt tilhørende en bygning på matr.nr. [X]. Afgørelsen træffes på baggrund af klagen fra [Klager], der er indgivet på vegne af [Klagers datterselskab] efter gravelovens § 9 m, stk. 2, jf. § 9 m, stk. 1, nr. 9, og i medfør af gravelovens § 9 n, stk. 1, nr. 5.

Energistyrelsen fastsætter følgende vilkår for adgangen i medfør af gravelovens § 9 n, stk. 1, nr. 5. Vilkårene beskriver bl.a. omfanget af den adgang, De skal give. I forbindelse med vilkårsfastsættelsen har Energistyrelsen søgt bl.a. at minimere påvirkningen af Deres ejendom. Hjemlen og begrundelsen for vilkårene udfoldes i afsnit 3.4.

2.1 – Anlægsarbejdet, reetablering og ledningens status

1. Adgangen omfatter det anlægsarbejde, der er nødvendigt for, at [Klagers datterselskab] kan etablere et højhastighedsnet til elektronisk kommunikation frem til en bygnings adgangspunkt på matr.nr. [X]. Adgangen til at udføre anlægsarbejde på ejendommen ophører, når nettet er etableret frem til en bygnings adgangspunkt på matr.nr. [X], og vilkår nr. 3 vedr. reetablering i denne afgørelse er opfyldt, jf. dog gravelovens § 7 (se afgørelsens afsnit 4).
2. [Klagers datterselskab] skal udføre anlægsarbejdet i den private fællesvej langs den tracé, som fremgår af kortet i bilag 2, og arbejdet skal foregå inden for vejarealet.
3. [Klagers datterselskab] skal for egen regning reetablere den private fællesvej til samme stand som før anlægsarbejdet. [Klagers datterselskab] er forpligtet til på anmodning fra Dem, ejeren af matr.nr. [Y], at deltage ved eftersyn, før anlægsarbejdet iværksættes, og når reetablering er foretaget. Ved eftersyn dokumenteres vejarealets stand.
4. Dansk Standard (DS) nr. 475, "Norm for etablering af ledningsanlæg i jord", samt udbudsforskrifter for "Ledningsgrave" finder anvendelse. Kontrol skal udføres i overensstemmelse med kravene i DS 475 og udbudsforskrifter for "Ledningsgrave". [Klagers datterselskab] skal selv sikre fornøden ekspertise til overholdelse af dette.

5. Ledningen ligger på vilkår om gæsteprincip i den private fællesvej. Det indebærer, at nedgravede kabler/ledninger med tilhørende faciliteter til brug for elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester skal fjernes, omlægges eller sikres for ledningsejers regning på begæring af vedkommende arealejer, såfremt det godtgøres, at fjernelsen, omlægningen eller sikringen er nødvendig for iværksættelsen af bygnings- eller jordarbejder eller for den brug, arealejeren agter at gøre af grunden.
6. Risikoen i forbindelse med anlægsarbejdets udførelse samt ledningens tilstedeværelse og evt. senere arbejder på ledningen (tilsyn, reparationer m.v.) påhviler [Klagers datterselskab], der afholder alle udgifter hertil.

2.2 – Proces for anlægsarbejdet og kommunikation

7. Anlægsarbejdet og reetableringen skal udføres inden for den kortest mulige tidsperiode, så brugen af den private fællesvej påvirkes mindst muligt. Det er Energistyrelsens vurdering, at arbejdet under normale omstændigheder bør kunne færdiggøres på omkring én uge. Anlægsarbejdet og reetableringen skal derfor være færdiggjort senest tre uger efter anlægsarbejdets påbegyndelse. Påbegyndelsesdatoen fastsættes i overensstemmelse med vilkår nr. 10 og 11 og meddeles Dem skriftligt fra [Klagers datterselskab].
8. [Klagers datterselskab] skal under anlægsarbejdets udførelse så vidt muligt sikre uhindret fremkommelighed på den private fællesvej. Ejeren af matr.nr. [Y] (De) og ejeren af matr.nr. [X] skal underrettes om tidspunkt(er) for etablering af eventuelle restriktioner for trafikken. [Klagers datterselskab] skal overholde relevante regler vedr. afmærkning.
9. De skal som ejer af matr.nr. [Y] under anlægsarbejdets udførelse have adgang til arbejdsstedet.
10. [Klagers datterselskab] skal i god tid (senest 14 dage) inden påbegyndelse af anlægsarbejdet nå til enighed med Dem om tidspunktet for gennemførelsen af anlægsarbejdet. Dog skal [Klagers datterselskab] senest to måneder efter datoen for denne afgørelse have fået meddelt adgang til at etablere et højhastighedsnet frem til en bygnings adgangspunkt på matr.nr. [X], medmindre [Klagers datterselskab] selv accepterer et senere tidspunkt. Kravet om at aftale tidspunkt gælder ikke, hvis betingelserne for anvendelse af vilkår nr. 11 er opfyldt.
11. Såfremt der ikke senest to måneder efter datoen for denne afgørelse er opnået enighed mellem Dem og [Klagers datterselskab] om tidspunktet for gennemførelsen af anlægsarbejdet, jf. vilkår nr. 10, kan [Klagers

datterselskab] uden yderligere aftale påbegynde anlægsarbejdet med etablering af nettet. I dette tilfælde skal De som ejer af matr.nr. [Y] varsles om tidspunktet for anlægsarbejdet senest 14 dage, inden arbejdet påbegyndes. Dermed skal De, såfremt et tidspunkt ikke aftales efter vilkår nr. 10, acceptere og undlade at hindre, at anlægsarbejdet påbegyndes senest 2½ måned efter datoen for denne afgørelse.

12. [Klagers datterselskab] (inkl. dennes underleverandører m.v.) og De selv skal kommunikere med hinanden med rimelige svartider med henblik på at sikre efterlevelse af denne afgørelse.
13. [Klagers datterselskab] skal til enhver tid holde ejeren af matr.nr. [Y] (Dem selv og fremtidige ejere) skriftligt underrettet om relevante kontaktpersoner, kontaktadresser, e-mailadresser og telefonnumre, herunder i forbindelse med evt. ejerskifte på matr.nr. [Y] eller i tilfælde af ny ledningsejer.

2.3 – Tinglysning af ledningens tilstedeværelse på ejendommen

14. Ledningen med tilhørende faciliteter og vilkår for ledningens tilstedeværelse skal tinglyses med tilhørende tinglysningsrids på matr.nr. [Y], jf. også gravelovens § 6. Tinglysningen og udgifterne hertil påhviler [Klagers datterselskab].

3 – Sagsfremstilling og begrundelse for afgørelsen

Klagen er indgivet af [Klager] på vegne af [Klagers datterselskab]. [Klager] er moder- og driftsselskab for [Klagers datterselskab]. [Klagers datterselskab] ønsker at etablere højhastighedsnet frem til matr.nr. [X]. [Klagers datterselskab] ejer infrastrukturen, men [Tjenesteudbyder A] er efter aftale med [Klagers datterselskab] indholdsleverandør på højhastighedsnettet (dvs. at [Tjenesteudbyder A] står for slutbrugerforhold m.v.). [Klagers datterselskab] er at betragte som udbyder af offentlige højhastighedsnet til elektronisk kommunikation, jf. gravelovens § 9 e, stk. 2, nr. 2 og 3, og telelovens² § 2, nr. 1.

3.1 – Anmodningens rimelighed

Det følger af bemærkningerne til gravelovens § 9 n, at Energistyrelsen i tilknytning til sagsbehandlingen skal vurdere, om den pågældende anmodning om adgang i den indbragte sag er rimelig.³ Om rimelighedsbegrebet fremgår følgende af bemærkningerne til gravelovens § 9 j, stk. 3:

² Lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester, jf. lovbekendtgørelse nr. 128 af 7. februar 2014, som senest ændret ved lov nr. 1833 af 8. december 2020.

<https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2014/128>, <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2020/1833>

³ Lovforslag nr. L 157 af 27. februar 2015, Folketingstidende 2014-2015, lovforslagets specielle bemærkninger til § 9 n. Kan bl.a. tilgås her: <https://www.retsinformation.dk/eli/ft/201412L00157> eller på side 34 i dette dokument:

https://www.ft.dk/ripdf/samling/20141/lovforslag/157/20141_1157_som_fremsat.pdf

En anmodning må eksempelvis anses for rimelig, såfremt anmodningen ikke går videre, end det som er nødvendigt for at opfylde den anmodende udbyders behov. Modsætningsvis vil en anmodning eksempelvis ikke være rimelig, såfremt anmodningen indsendes, uden at udbyderen har et reelt behov for adgang, eller såfremt anmodningen har chikanøs karakter. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvis en netoperatør indsender anmodninger med henblik på at forstyrre en anden netoperatørs virksomhed eller uden at have en reel interesse i at bruge adgangspunktet.⁴

I nærværende sag anmodes der om adgang til at grave på en privat fællesvej tilhørende matr.nr. [Y] for at etablere et højhastighedsnet til elektronisk kommunikation frem til et adgangspunkt i eller på en bygning på matr.nr. [X]. På baggrund af matrikelkortet (se bilag 1) lægger Energistyrelsen til grund, at det ikke vil være muligt at føre højhastighedsnettet frem til matr.nr. [X] uden at grave på matr.nr. [Y], idet matr.nr. [X] til alle sider er omgivet af matr.nr. [Y]. [Klager] har oplyst, at der ikke findes eksisterende passiv fysisk infrastruktur, der kan anvendes til at etablere højhastighedsnet frem til matr.nr. [X]. Der anmodes ifølge [Klager] ikke om adgang til at grave i videre omfang, end hvad der er nødvendigt. Ejeren af matr.nr. [X] har i sit høringssvar tilkendegivet et ønske om at blive tilsluttet det højhastighedsnet, som [Klagers datterselskab] ønsker at etablere. Dette taler for, at [Klagers datterselskab] har et reelt behov for adgang.

[Klager] har bekræftet, at [Klagers datterselskab] alene ønsker at grave på den private fællesvej og ikke på øvrige dele af matr.nr. [Y], herunder ikke i markjord. Den ønskede gravetracé fremgår af kortet i bilag 2, som er udarbejdet af [Klagers datterselskab]. Energistyrelsen vurderer, at denne gravetracé er den mindst indgribende i forhold til matr.nr. [Y]. Karakteren af det konkrete anlægsarbejde vurderes ikke at gå videre, end hvad der er nødvendigt for at opfylde [Klagers datterselskab]s behov og vurderes at være den mindst indgribende måde at opnå formålet på.

De har i Deres skriftlige partshøringssvar af 14. november 2020 anført, at [Klagers datterselskab]s underleverandører tidligere uden tilladelse har nedgravet kabler på en mark på Deres matrikel frem for i privat fællesvej med "stor skade" til følge. [Klager] har oplyst, at dette forløb er afsluttet, og begge parter har oplyst, at De har fået en erstatning herfor. Energistyrelsen vurderer, at den tidligere og afsluttede sag om et andet anlægsarbejde ikke har betydning for nærværende afgørelse.

⁴ Lovforslag nr. L 157 af 27. februar 2015, Folketingstidende 2014-2015, lovforslagets specielle bemærkninger til § 9 j, stk. 3. Kan bl.a. tilgås her: <https://www.retsinformation.dk/eli/ft/201412L00157> eller på side 29 i dette dokument: https://www.ft.dk/ripdf/samling/20141/lovforslag/l157/20141_l157_som_fremsat.pdf

De har indikeret, at De ikke ønsker at give adgang til, at [Klagers datterselskab] eller dennes underleverandører foretager anlægsarbejde på den private fællesvej beliggende på matr.nr. [Y]. De gener, som en grundejer måtte opleve ved at efterkomme en anmodning efter gravelovens § 9 j, stk. 2, kan alt efter deres omfang i princippet tale imod, at anmodningen er rimelig, særligt hvis generne ikke skulle være proportionale. Det er dog Energistyrelsens vurdering, at eventuelle gener ved anlægsarbejdet i den konkrete sag vil være midlertidige, da det ved anvendelsen af gravelovens § 9 j, stk. 2, er forudsat, at vejen reetableres, som fastsat i vilkår nr. 3 i denne afgørelse. De vil således alene skulle tåle en midlertidig gene ved at give adgang til at etablere et højhastighedsnet. Vilkår nr. 7, 8, 9 og 10 i nærværende afgørelse sigter endvidere på at minimere generne mest muligt, ligesom selve anlægsarbejdets omfang er afgrænset via vilkår nr. 2 og 7. Der er også konkret efterspørgsel efter ledningen fra en slutbruger. Generne vurderes både i sig selv og særligt set i forhold til formålet at være proportionale og tålelige. Derfor vurderes de gener, som anlægsarbejdet resulterer i, ikke at kunne begrunde en konklusion om, at anmodningen ikke er rimelig.

Samlet set vurderer Energistyrelsen derfor, at anmodningen fra [Klagers datterselskab] er rimelig.

3.2 – Modtagelse af [Klagers datterselskab]s brev med anmodning iht. gravelovens § 9 j, stk. 2

[Her udelades dele af afsnittet, der indeholder en vurdering af, om Klagers datterselskabs anmodning iht. gravelovens § 9 j, stk. 2, var kommet frem til Vejejer via brevpost. Dette var bl.a. dokumenteret i PostNords sporingssystem.]

[...]

Energistyrelsen lægger derfor til grund, at De må antages at have modtaget brevet fra [Klagers datterselskab] den 18. maj 2020. Det bemærkes også, at [Klager] har oplyst, at [Klagers datterselskab] tillige kontaktede Dem telefonisk om sagen, inden brevet blev sendt.

De har i Deres høringssvar tilkendegivet følgende:

Jeg skal hermed understrege at jeg ikke har haft mulighed for skriftligt at kommentere anmodningen da jeg aldrig har modtaget en sådan. [...] Under de ovennævnte omstændigheder har ENS ikke hjemmel til at optage sagen.

Spørgsmålet om, hvorvidt anmodningen (brevet) kan anses for at være modtaget, er behandlet ovenfor.

For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt Energistyrelsen har hjemmel til at optage sagen, når De som modtager af anmodningen ikke har sendt en skriftlig afvisning, henviser De formentlig til gravelovens § 9 j, stk. 3, hvoraf fremgår, at anmodninger, der ikke er rimelige, kan afvises. Det skal ske skriftligt og meddeles den udbyder, der anmoder om adgang, senest to måneder efter datoen for modtagelsen af anmodningen. Ligeledes følger det af gravelovens § 9 j, stk. 4, at adgangen (såfremt den ikke afvises) skal gives senest to måneder efter datoen for modtagelsen af anmodningen. De har dog ikke skriftligt afvist anmodningen inden for to måneder efter datoen for modtagelsen af anmodningen, der, jf. ovenstående, må antages at have fundet sted den 18. maj 2020, eller givet adgangen inden for samme tidsfrist, dvs. senest d. 18. juli 2020. Disse bestemmelser omhandler således proceduren for en skriftlig afvisning og ikke Energistirelsens hjemmel til at behandle en sag.

Energistyrelsen har i gravelovens § 9 m, stk. 1, nr. 9, hjemmel til at behandle sager om, at adgang til etablering af et offentligt højhastighedsnet til elektronisk kommunikationsnet frem til en bygnings adgangspunkt ikke er givet inden for 2 måneder efter datoen for modtagelsen af anmodningen. Det afgørende for Energistirelsens behandling af nærværende sag er således ikke, hvorvidt der er reageret skriftligt på anmodningen, men hvorvidt adgangen er givet inden for tidsfristen. Da adgangen ikke er givet senest d. 18. juli 2020, har Energistyrelsen hjemmel til at behandle den aktuelle sag (se også afsnit 3.3 nedenfor om undtagelsen i gravelovens § 9 j, stk. 6).

Energistyrelsen har endvidere i afsnit 3.1 ovenfor fundet, at anmodningen er rimelig. Betingelserne for at afvise anmodningen efter gravelovens § 9 j, stk. 3, har således ud fra de foreliggende oplysninger efter Energistirelsens vurdering ikke været opfyldt, og dette skulle i givet fald være sket senest 2 måneder efter datoen for modtagelsen af brevet, dvs. senest d. 18. juli 2020.

3.3 – Eksisterende forbindelser på adressen

Det følger af gravelovens § 9 j, stk. 6, at adgang til etablering af et net frem til en bygnings adgangspunkt i henhold til lovens § 9 j, stk. 2, ikke finder anvendelse i tilfælde, hvor følgende to betingelser begge er opfyldt:

1. Der skal ved en afgørelse efter telelovens⁵ afsnit IV eller ved regler fastsat i medfør af telelovens afsnit IV eller V være sikret adgang (for andre udbydere) til et eksisterende net på adressen.
2. Dette net skal være egnet til udbud af elektroniske kommunikationstjenester over et offentligt højhastighedsnet.

⁵ Lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester, jf. lovbekendtgørelse nr. 128 af 7. februar 2014, som senest ændret ved lov nr. 1833 af 8. december 2020.

<https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2014/128>, <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2020/1833>

Adressen [Vejnavn og husnummer B] (matr.nr. [X]) har ifølge tjekditnet.dk og Energistyrelsens øvrige oplysninger ud over den endnu ikke færdigetablerede forbindelse, som nærværende sag vedrører,⁶ adgang til følgende pr. 12. august 2021:

- Faste forbindelser: 5/1 Mbit/s bredbånd til private og 7/0 Mbit/s bredbånd til erhverv via kobbernettet.
- Mobile forbindelser: Maksimalt 30-50 Mbit/s via mobilt bredbånd (forventet udendørshastighed).

Vurdering af de faste forbindelser

Får så vidt angår de faste forbindelser vurderer Energistyrelsen, at kobberforbindelserne på adressen ikke er egnet til udbud af elektroniske kommunikationstjenester over et offentligt højhastighedsnet, da et "højhastighedsnet til elektronisk kommunikation" i gravelovens § 9 e, stk. 2, nr. 3, er defineret som *et elektronisk kommunikationsnet, som kan levere bredbåndstilslutning med en hastighed på mindst 30 Mbit/s*. Disse forbindelser opfylder således ikke betingelse 2 for, at undtagelsen i gravelovens § 9 j, stk. 6, finder anvendelse. Da både betingelse 1 og 2 vil skulle være opfyldt, har Energistyrelsen ikke fundet det relevant at undersøge nærmere, om der er sikret adgang til de faste forbindelser på adressen, jf. betingelse 1.

Vurdering af de mobile forbindelser

For så vidt angår de mobile forbindelser har Energistyrelsen undersøgt, om betingelse 1 (vedrørende afgørelser efter telelovens afsnit IV eller regler fastsat i medfør af telelovens afsnit IV eller V) er opfyldt og har fundet følgende:

- Afgørelser efter telelovens afsnit IV træffes af Erhvervsstyrelsen. Erhvervsstyrelsen har til dags dato ikke pålagt forpligtelser i afgørelser i henhold til telelovens afsnit IV, der vedrører mobilt bredbånd.
- Følgende regler er udstedt i medfør af telelovens afsnit IV. Disse bekendtgørelser indeholder heller ikke regler, der sikrer andre udbydere adgang til de mobile bredbåndsforbindelser på adressen.
 - Bekendtgørelse nr. 517 af 27. maj 2016 om sektorspecifik fusionskontrol på telemarkedet.⁷

⁶ På tjekditnet.dk fremgår, at adressen har adgang til fibernet fra [Tjenesteudbyder A] og [Tjenesteudbyder B]. Energistyrelsens egne data viser dog, at der ikke er andre netejere af fibernet på adressen end [Klager], hvis net ikke er etableret pga. nærværende sag. [Tjenesteudbyder A] og [Tjenesteudbyder B] er efter Energistyrelsens egne oplysninger samt fsva. [Tjenesteudbyder A] tillige oplysninger fra [Klager] alene indholdsleverandører og ejer ikke selv et fysisk fibernet. Energistyrelsen kan derfor konstatere, at der ikke reelt er noget eksisterende fibernet på adressen. [Klager] har fsva. begge tilfælde oplyst, at der må være tale om en fejl, når tilgængelighed af fibernet fremgår på tjekditnet.dk.

⁷ <https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2016/517>

- Bekendtgørelse nr. 398 af 2. maj 2011 om alternativ tvistbilæggelse mellem udbydere af offentlige elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester.⁸
- Bekendtgørelse nr. 399 af 2. maj 2011 om høringsprocedurer i forbindelse med markedsundersøgelser på markedet for elektroniske kommunikationsnet og -tjenester.⁹
- Bekendtgørelse nr. 385 af 27. april 2011 om priskontrolmetoder.¹⁰
- Bekendtgørelse nr. 374 af 27. april 2006 om regnskabsregler for visse udbydere af offentlige elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester.¹¹
- Bekendtgørelse nr. 384 af 21. april 2011 om koordineret anvendelse af netelementer i elektroniske kommunikationsnet og tilhørende faciliteter samt ledningsnet i bygninger¹² er den eneste bekendtgørelse udstedt med hjemmel i telelovens afsnit V. Det følger af bekendtgørelsens § 2, stk. 2, at bekendtgørelsen ikke finder anvendelse på netelementer i elektroniske kommunikationsnet og tilhørende faciliteter, hvis fælles udnyttelse reguleres i masteloven.¹³ Netelementer som fx mobilmaster, der er relevante for mobilnet, er netop reguleret i masteloven og er således ikke genstand for regler fastsat i medfør af telelovens afsnit V. I øvrigt bemærker Energistyrelsen, at bekendtgørelse nr. 384 af 21. april 2011 alene sikrer adgang til et eksisterende net i konkrete tilfælde, hvor en landzone- eller bygningsmyndighed (kommuner) fastsætter vilkår eller påbud efter bekendtgørelsens § 4, § 5 eller § 8, og at det vil være en forudsætning for, at undtagelsen i gravelovens § 9 j, stk. 6, finder anvendelse, at der foreligger konkrete vilkår eller påbud efter disse bestemmelser fra kommunen, der konkret sikrer adgangen til et eksisterende net, der er egnet til udbud af elektroniske kommunikationstjenester over et offentligt højhastighedsnet til den pågældende adresse. Da mobilmaster m.v. ikke er omfattet af bekendtgørelsen, har det dog ikke været nødvendigt at undersøge, om dette er tilfældet.

Der er således ikke ved en afgørelse efter telelovens afsnit IV eller ved regler fastsat i medfør af telelovens afsnit IV eller V sikret adgang til et eksisterende mobilnet, der er egnet til udbud af elektroniske kommunikationstjenester over et offentligt højhastighedsnet, dvs. betingelse 1 er ikke opfyldt. Allerede derfor kan mobile bredbåndsforbindelser ikke føre til, at undtagelsen i gravelovens § 9 j, stk. 6,

⁸ <https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2011/398>

⁹ <https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2011/399>

¹⁰ <https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2011/385>

¹¹ <https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2006/374>

¹² <https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2011/384>

¹³ Lov om etablering og fælles udnyttelse af master til radiokommunikationsformål og udnyttelse af infrastruktur til opsætning af trådløse adgangspunkter med lille rækkevidde m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1039 af 11. oktober 2019, som senest ændret ved lov nr. 1833 af 8. december 2020.

<https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2019/1039>, <https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2020/1833>

finder anvendelse, uanset om de konkret tilgængelige forbindelser er at betragte som højhastighedsnet i gravelovens forstand eller ej. Energistyrelsen har derfor ikke fundet det relevant at undersøge, om betingelse 2 om, at nettet skal være egnet til udbud af elektroniske kommunikationstjenester over et offentligt højhastighedsnet, er opfyldt.

De har i Deres skriftlige partshøringssvar af 14. november 2020 anført, "at [Kommunenavn] Kommune i 2019 har vedtaget at rejse en telemast på [en ø i nærheden] som i nærmeste fremtid kan levere stabile hastigheder på mindst 100/30 Mbit/s [...]. Den geografiske beliggenhed for [Vejnavn og husnummer B] gør, at denne mast vil kunne forsyne [Vejnavn og husnummer B] med målsætningerne om hastigheder", og at dette skulle have betydning for Energistyrelsens hjemmel til at behandle sagen. Ved telefonsamtale den 5. juli 2021 gav De ligeledes udtryk for, at mobilmaster i området bør føre til, at gravelovens § 9 j, stk. 2, ikke finder anvendelse i sagen. Energistyrelsen bemærker hertil, at betingelse 1 indeholder et krav om, at der skal være tale om et *eksisterende* (og ikke et fremtidigt) net, samt at de allerede anførte generelle forhold vil gøre sig gældende ift. både fremtidige og eksisterende master, dvs. at der ikke er sikret adgang til mobile net via afgørelser efter telelovens afsnit IV eller regler fastsat i medfør af telelovens afsnit IV eller V.¹⁴

Konklusion

På den baggrund er det Energistyrelsens vurdering, at der ikke på adressen [Vejnavn og husnummer B] (matr.nr. [X]) ved en afgørelse truffet i medfør af telelovens afsnit IV eller ved regler fastsat i medfør af telelovens afsnit IV eller V er sikret adgang til et net, som er egnet til udbud af elektroniske kommunikationstjenester over offentlige højhastighedsnet til elektronisk kommunikation. Betingelse 1 og 2 vurderes således ikke at være opfyldt. På den baggrund vurderer Energistyrelsen, at gravelovens § 9 j, stk. 6, *ikke* finder anvendelse i nærværende sag. Gravelovens § 9 j, stk. 2, finder derfor anvendelse.

3.4 Hjemmel og baggrund for fastsættelse af vilkår

Nærværende sag angår adgang til at etablere et højhastighedsnet til elektronisk kommunikation frem til en bygnings adgangspunkt på matr.nr. [X] og indebærer adgang til at udføre anlægsarbejder på ejendommen matr.nr. [Y] i medfør af gravelovens § 9 j, stk. 2. Følgende fremgår af bemærkningerne til gravelovens § 9 j, stk. 2:

Omfattet af bestemmelsen er enhver ejer af ejendomsretten

¹⁴ Energistyrelsen kan for fuldstændighedens skyld oplyse, at Energistyrelsen ved auktionen over 1500 MHz-, 2100 MHz-, 2300 MHz-, 3,5 GHz- og 26 GHz-frekvensbåndene, der blev afsluttet den 21. april 2021, har fastsat et dækningskrav i 2100-MHz-frekvensbåndet, der gælder hele [en ø i nærheden]. Dækningskravet indebærer imidlertid ikke krav om nogen dækning af [Vejnavn og husnummer B] (matr. nr. [X]), der ikke ligger på [en ø i nærheden], og skal være opfyldt pr. 1. februar 2024. Dækningskravet fører således heller ikke til, at betingelse 1 er opfyldt.

fra et eksisterende net frem til adgangspunktet.

Bestemmelsen indebærer, at udbydere af offentlige højhastighedsnet til elektronisk kommunikation kan nedgrave eller opsætte elementer af offentlige højhastighedsnet til elektronisk kommunikation, herunder både passive elementer, fx tomrør, og aktive elementer, fx fiberkabler, der er egnet til udbud af elektroniske kommunikationstjenester over højhastighedsnet, frem til en bygnings adgangspunkt. [...]

Adgangen kan indebære, at udbydere skal have mulighed for at grave i jord ejet af en anden end ejeren af adgangspunktet for at nå frem til adgangspunktet i eller udenfor bygningen. Netoperatøren og ejeren af ejendommen vil i givet fald skulle aftale de nærmere omstændigheder for gennemføringen af nettet. Bestemmelsen indeholder i den forbindelse et krav om, at adgangen til føring af nettet skal gives på rimelige vilkår og betingelser, herunder eventuel pris.

[...]

En ejer af privat ejendom vil som følge af bestemmelsen blive påvirket på den måde, at ejeren vil skulle tåle, at der udføres gravearbejde på sin ejendom. Den fysiske påvirkning, som indgrebet vil medføre, vil variere, alt efter hvordan gravearbejdet i det konkrete projekt vil påvirke omgivelserne. Ofte vil en stikledning kunne etableres ved at skyde den gennem jorden frem til bygningen – dvs. uden at der skal graves mere end et hul til brug for underskydningen. En mere betydningsfuld påvirkning vil kunne være, hvor der vil være behov for reetablering af det påvirkede område af ejendommen. Det kunne eksempelvis være tilfældet, hvor et kabel skal nedgraves i græsplæne, under flisebelægning, træer, buske, bede m.v. Det er i forbindelse med udøvelsen af retten forudsat, at privat ejendom påvirkes mindst muligt ved at udnytte eventuel eksisterende passiv fysisk infrastruktur og ved at reetablere det berørte område. Endvidere vil varigheden af et eventuelt gravearbejde afhænge af omfanget i det konkrete tilfælde, men det antages at være ganske kortvarigt. Hertil kommer reetablering af det påvirkede område.

En eventuel negativ påvirkning af værdien af tredjemands ejendom kan kompenseres i form af tredjemands krav om betaling (og fastsætte andre rimelige vilkår) for graveadgangen, jf. § 9 j, stk. 4.

Det bemærkes, at udbydere af offentlige højhastighedsnet til elektronisk kommunikation, som gives adgang til at etablere deres net igennem tredjemands private ejendom, ikke får ejerskab over ejendommen, dvs. adgangen påvirker ikke ejerforholdet til ejendommen. Adgang til ejendommen indebærer derimod, at den udbyder, der får adgang, får en brugsret til den pågældende ejendom i relation til etableringen af det elektroniske kommunikationsnet.¹⁵

Nærværende afgørelse er truffet med hjemmel i gravelovens § 9 n, stk. 1, nr. 5, som lyder:

Energistyrelsen kan i sager efter § 9 m, stk. 1, træffe afgørelse om, at [...] 5) ejeren af en ejendom skal give adgang til etablering af et højhastighedsnet [...] frem til en bygnings adgangspunkt, jf. § 9 j, stk. 2, og § 9 m, stk. 1, nr. 9, og herunder fastsætte eventuelle vilkår og betingelser, herunder eventuel pris [...].

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at Energistyrelsen i afgørelsen kan fastsætte vilkår og betingelser for adgangen til etableringen af nettet i overensstemmelse med § 9 j, stk. 4, som lyder således:

Adgang til adgangspunktet, jf. stk. 1, og adgang til etablering af nettet frem til en bygnings adgangspunkt, jf. stk. 2, gives på rimelige og ikkediskriminerende vilkår og betingelser, herunder eventuel pris, og skal skriftligt meddeles den udbyder, der anmoder om adgang, senest to måneder efter modtagelsen af anmodningen.

Energistirelsens fastsættelse af vilkår og betingelser, herunder eventuel pris, skal være "rimelige og ikkediskriminerende". Der er ikke i øvrigt fastsat klare afgrænsninger af, hvilken type vilkår Energistyrelsen kan fastsætte. Energistyrelsen vurderer derfor, at Energistyrelsen har hjemmel til at fastsætte ethvert rimeligt og ikkediskriminerende vilkår, der kan bidrage til, at der opnås adgang i overensstemmelse med gravelovens § 9 j, stk. 2, og i overensstemmelse med bemærkningerne også vilkår, der sikrer, at privat ejendom påvirkes mindst muligt, herunder ved at reetablere det berørte område.

Vilkårene i afsnit 2.1 i nærværende afgørelse har til formål at beskrive og begrænse det nødvendige anlægsarbejde til det mindst mulige, sikre en teknisk forsvarlig reetablering, samt at skabe klarhed om arbejdets omfang, risikoansvaret og ledningens juridiske status. Vilkårene i afsnit 2.1 sikrer endvidere, at alle

¹⁵ Lovforslag nr. L 157 af 27. februar 2015, Folketingstidende 2014-2015, lovforslagets specielle bemærkninger. Kan bl.a. tilgås her: <https://www.retsinformation.dk/eli/ft/201412L00157> eller på side 29 i dette dokument: https://www.ft.dk/ripdf/samling/20141/lovforslag/157/20141_157_som_fremsat.pdf

omkostninger til anlægsarbejdet, til reetableringen og til senere ledningsarbejder (herunder i medfør af gæsteprincippet) afholdes af ledningsejer, således at adgangen er mindst muligt indgribende for arealejeren. Vilklårene i afsnit 2.2 er af processuel karakter og har til formål at mindske anlægsarbejdets varighed og gener afledt af arbejdet, sikre kommunikation mellem parterne og den praktiske gennemførelse af anlægsarbejderne samt forebygge tvivl. Vilklåret om tinglysning i afsnit 2.3 har til formål at sikre parternes retsstilling for fremtiden.

Energistyrelsen vurderer, at vilklårene er rimelige og ikkediskriminerende samt bidrager til, at den private ejendom påvirkes mindst muligt. Jævnfør hertil også betragtningerne i afsnit 3.5 om, hvorledes vilklårene om reetablering, gæsteprincip og tinglysning sikrer Dem mod negativ påvirkning af ejendommens værdi.

3.5. Spørgsmål om kompensation

Energistyrelsen har overvejet, om en kompensation er relevant, jf. formuleringen i bemærkningerne til § 9 j, stk. 2, om, at en eventuel negativ påvirkning af værdien af tredjemands ejendom kan kompenseres i form af tredjemands krav om betaling for graveadgangen. Energistyrelsen kan konstatere, at [Klagers datterselskab] i sit brev af 14. maj 2020 tilbød Dem to alternativer:

Efter vores nedlægning af fiber i din jord, vil [Klagers datterselskab] ligge på det såkaldte gæsteprincip. Dvs., at hvis du senere skal anvende din ejendom, sådan at det bliver nødvendigt at ledningen skal flyttes eller omlægges, så betaler [Klagers datterselskab] for omkostningerne hertil.

Der er også den mulighed, at vi fraviger gæsteprincippet mod at betale dig en erstatning herfor. Betaling af erstatning herfor betyder, at hvis det senere bliver nødvendigt at flytte/omlægge [Klagers datterselskab]s kabel pga. din eller kommende ejeres ændrede anvendelse af ejendommen, så vil det være dig eller kommende ejere, der skal betale for omkostningerne til flytning eller omlægning. Det er dig, der træffer beslutning om, hvilken løsningsmodel, du foretrækker. Hvis du er indstillet på, at gæsteprincippet fraviges, kan vi tilbyde en erstatning. Vi har beregnet erstatningsbeløbet ud fra standardvilklårene for el- og fiberanlæg på landbrugsjord (landsaftale for el- og fiberanlæg for landbrugsjord 2020) til [lavere beløb] kr. Vi vil dog gerne tilbyde dig kr. [højere beløb].

Tilbuddet synes at afspejle den domstolspraksis, hvorefter det ulovbestemte (almindelige) gæsteprincip i fravær af en klar aftale om vilklårene for en lednings beliggenhed typisk anses for fraveget, hvis der har været betalt en erstatning for en lednings tilstedeværelse. Når der indgås eksplicit aftale om, at ledningen er beliggende på vilkår om gæsteprincip, er der dog intet til hinder for, at der i tillæg hertil også aftales en kompensation, da det ulovbestemte gæsteprincip som

udfyldende retsregel kun skal inddrages i fravær af en klar aftale om vilkårene for en lednings tilstedeværelse. Energistyrelsen har derfor vurderet, (1) hvorvidt ledningen skal ligge på gæsteprincip eller på andre vilkår, og (2) hvorvidt der givet vilkårene for ledningens tilstedeværelse er grundlag for nogen kompensation.

Konsekvenserne af en fravigelse af gæsteprincippet kan som beskrevet i [Klagers datterselskab]s tilbud være, at nuværende og kommende ejere får en tidsubegrænset pligt til selv at betale for flytning, omlægning m.v. af ledningen ifm. ændring af deres anvendelse af ejendommen. Energistyrelsen vurderer derfor, at en fravigelse af gæsteprincippet potentielt vil have negative økonomiske konsekvenser for Dem selv og fremtidige ejere af ejendommen i form af en pligt til at betale for omlægning, flytning eller fjernelse af ledningen ved ønsker til ændret arealanvendelse.

Hvorvidt og i hvilken grad en fravigelse af gæsteprincippet får negative økonomiske konsekvenser for Dem som ejer og/eller efterfølgende ejere af ejendommen afhænger af fremtidige ønsker og behov til ændret arealanvendelse (samt mulighederne herfor i relevante regler, lokalplaner m.v.), der kan være vanskelige at forudse. Energistyrelsen kan derfor ikke vurdere, hvilken erstatning der i givet fald ville være egnet til at sikre Dem tilstrækkeligt, hvis gæsteprincippet skulle fraviges.

Energistyrelsen vurderer derfor, at hensynet i bemærkningerne til gravelovens § 9 j, stk. 2, til at påvirke privat ejendom mindst muligt, og hensynet til at undgå en negativ påvirkning af ejendommens værdi, bedst varetages ved, at ledningen ligger på vilkår om gæsteprincip, som fastsat i vilkår nr. 5 i nærværende afgørelse.

Når ledningen, jf. vilkår nr. 5, ligger som gæst på ejendommen, og vilkårene for ledningens tilstedeværelse desuden tinglyses, jf. vilkår nr. 14, har De som ejer af matr.nr. [Y] retssikkerhed for at blive friholdt for fremtidige omkostninger til fjernelse, omlægning eller sikring af ledningen, og der er således ikke behov for en kompensation for de ovennævnte risici. Grundet vilkår nr. 5 vurderer Energistyrelsen derfor, at der ikke er grundlag for at bestemme, at De som ejer af matr.nr. [Y] skal modtage nogen kompensation for ledningens *tilstedeværelse*.

For så vidt angår spørgsmålet om en kompensation for selve anlægsarbejdet vurderer Energistyrelsen, at vilkår nr. 3 om reetablering sikrer, at vejen etableres til samme stand som før anlægsarbejdet, og at der dermed ikke sker nogen varig forringelse af ejendommens stand. Eventuelle praktiske gener, mens anlægsarbejdet pågår, er i lyset af vilkåret om reetablering ikke egnet til varigt at påvirke ejendommens værdi negativt, og det fremgår af bemærkningerne til § 9 j, stk. 2, at "ejeren vil skulle tåle, at der udføres gravearbejde på sin ejendom". Energistyrelsen vurderer, at det pågældende arbejde under normale omstændigheder bør kunne udføres på omkring én uge og har med vilkår nr. 7

begrænset varigheden til maksimalt tre uger, hvilket er en yderst begrænset periode med sådanne praktiske gener. Energistyrelsen vurderer derfor, at heller ikke *gravearbejdets udførelse* giver grundlag for at bestemme, at De skal modtage nogen kompensation.

Vilkår nr. 6 placerer risikoen i forbindelse med anlægsarbejdets udførelse samt ledningens tilstedeværelse hos [Klagers datterselskab], hvorved De friholdes herfor. Jf. vilkår nr. 14 påhviler også udgifterne til tinglysning [Klagers datterselskab].

Energistyrelsen vurderer samlet set, at vilkårene fastsat i nærværende afgørelse sikrer Dem som ejer af matr.nr. [Y] mod negativ økonomisk påvirkning af Deres ejendom, hvorved kompensation bliver overflødig. Af samme årsag samt pga. anlægsarbejdernes tids- og omfangsmæssigt begrænsede karakter vurderer Energistyrelsen også, at der ikke er tale om ekspropriation.

3.6 – Spørgsmål om almenvellet og antallet af husstande

I Deres skriftlige partshøringssvar af 14. november 2020 anfører De følgende:

Endvidere gøres gældende at der er tale om en husstand nemlig [Vejnavn og husnummer B], og derfor er lovgivningen omkring almenvellets ikke opfyldt.

Gravelovens § 9 j, stk. 2, vedrører anmodninger fra udbydere af offentlige højhastighedsnet til elektronisk kommunikation om adgang til etablering af deres net frem til en bygnings adgangspunkt. "En" må her forstås som "enhver", men dog også således, at sådanne anmodninger også skal efterkommes, når der alene er tale om én bygning, herunder én bygning med én husstand. Bestemmelsen eller de bestemmelser i § 9 m, stk. 2, og § 9 n, stk. 1, nr. 5, hvorefter klagen i nærværende sag hhv. er indgivet og behandlet, indeholder desuden ikke et krav om en vurdering af "almenvellet". Energistyrelsen vurderer derfor, at den anførte bemærkning ikke skal tillægges vægt i sagen. Energistyrelsen henviser dog til, at Energistyrelsen har vurderet *rimeligheden* af anmodningen, jf. afsnit 3.1.

4 – Oplysning om øvrige relevante love og regler

Herunder fremgår en række regler, der har relevans for sagen, men som gælder generelt i kraft af lovgivningen, og som der derfor ikke er behov for at fastsætte vilkår om i nærværende afgørelse. Afsnittet er ikke en udtømmende opremsning af relevante regler.

Relevante regler vedr. anlægsarbejdet

Det påhviler [Klagers datterselskab] at skaffe sig fornøden underretning om eksisterende anlæg af enhver art, som ligger i vejarealet fra relevante ledningsejere m.v., jf. LER-loven.¹⁶

Bekendtgørelse nr. 583 af 8. juli 1997 om nedlægningsdybder for telekabler og begrænsning af erstatning ved beskadigelse af telekabler¹⁷ finder anvendelse angående spørgsmålet om nedlægningsdybder.

Relevante regler vedr. ledningens status

Gravelovens § 7 om adgang finder anvendelse på ledningen. Bestemmelsen indebærer, at udbydere af offentlige elektroniske kommunikationsnet skal have adgang til mod godtgørelsen af den derved forårsagede ulempe og skade at færdes på offentlige og private arealer, i det omfang nedlægning af kabler til brug for elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester eller reparationerne heraf m.v. nødvendiggør dette. Bestemmelsen kan bl.a. være relevant ved fremtidige behov for reparationer på ledningen.

Gravelovens § 5 finder anvendelse på ledningen. Bestemmelsen indebærer, at man inden påbegyndelse af bygnings- eller jordarbejder eller iværksættelse af nogen anden foranstaltning, hvorved et kabel til brug for elektroniske kommunikationsnet eller -tjenester nedgravet på arealet kan udsættes for forstyrrelse eller beskadigelse, skal anmelde bygnings- eller jordarbejdet til telekablets ejer. Anmeldelse skal ske inden 8 dage før påbegyndelsen af bygnings- eller jordarbejder eller, for så vidt en pludselig indtrædt begivenhed har nødvendiggjort arbejdets uopholdelige udførelse, snarest muligt og senest samtidig med dets påbegyndelse.

Gravelovens § 4 og bekendtgørelse nr. 583 af 8. juli 1997 om nedlægningsdybder for telekabler og begrænsning af erstatning ved beskadigelse af telekabler kan efter omstændighederne finde anvendelse ved beskadigelse af ledningen.

Privatvejslovens¹⁸ gæsteprincip i § 70 finder ikke anvendelse på ledningen, da lovens § 70 ikke gælder i landzone, hvilket følger af lovens § 4. I vilkår nr. 5 henvises til det såkaldte almindelige (ulovfæstede) gæsteprincip.

5 – Klagevejledning og håndhævelse

Afgørelsen kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. gravelovens § 9 p.

¹⁶ Lov om registrering af ledningsejere og udlevering af ledningsoplysninger gennem ledningsejerregistret, jf. lovbekendtgørelse nr. 55 af 23. januar 2020.

¹⁷ <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2020/55>
<https://www.retsinformation.dk/eli/lt/1997/583>

¹⁸ Lov om private fællesveje, jf. lovbekendtgørelse nr. 1234 af 4. april 2015.
<https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2015/1234>

Afgørelsen kan indbringes for domstolene. Domstolene vil ved et evt. søgsmål træffe afgørelse om, hvorvidt søgsmålet skal tillægges opsættende virkning.

Du har endvidere mulighed for at klage til Folketingets Ombudsmand, Gammeltorv 22, 1457 København K, post@ombudsmanden.dk, inden 1 år fra modtagelsen af denne afgørelse. Du kan læse mere herom på følgende hjemmeside:

<https://www.ombudsmanden.dk/klag/>

Håndhævelse af reglerne på området skal ske i privatretligt regi. Det er således op til parterne selv at søge reglerne håndhævet.

Med venlig hilsen

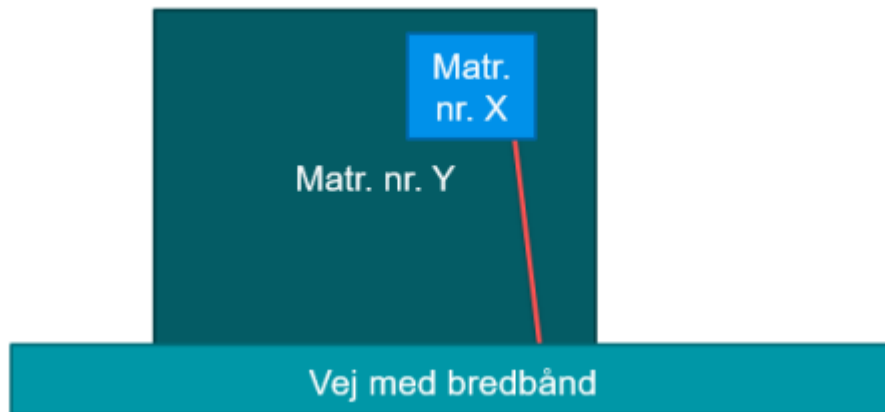
[Sagsbehandlers navn]

Bilag 1: Matrikelkort

[Udeladt aht. anonymisering]

Kilde: Geodatastyrelsen og Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering

Bilag 2 – Påtænkt gravetracé

Kilde: [Klager]. [Den røde streg angiver foreslået gravetracé og privat fællesvej frem til matr. nr. X, der sammenfaldende.]